

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 253/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Foltánom, SNP 708, Galanta, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 1 To 57/2018-407 z 10. júla 2018 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jánom

Foltánom, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 57/2018-407 z 10. júla 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 T 72/2016 z 18. apríla 2018 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom a skúšobnou dobou v rozsahu dvoch rokov. Okrem toho bolo sťažovateľovi uložené ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

2.1 Proti predmetnému rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že tento zrušil v celom rozsahu a sťažovateľa znova uznal za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2 a 3, § 39 ods. 1 a 3 písm. e) Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov. Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona krajský súd sťažovateľovi výkon uloženého trestu podmiennečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona mu určil skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov. Podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 74 ods. 1 Trestného zákona krajský súd sťažovateľovi uložil aj ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a následne znovu rozhodol prakticky obsahovo identickým rozsudkom, lebo v pôvodnom rozsudku sa okresný súd dopustil formálnej chyby, keď pri ustálení právnej kvalifikácie skutku poukázal na „§ 208 ods. 1 Trestného zákona“ a správne mala byť právna kvalifikácia skutku ustálená ako § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

2.2 Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) odmietol uznesením sp. zn. 2 Tdo 2/2019 z 5. marca 2019, pretože nebol naplnený dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

(ďalej len „Trestný poriadok“). Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 26. marca 2019.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že v predmetnom prípade svojím konaním nenaplnil pojmové znaky pojmu týranie. Sťažovateľ tiež poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Československej republiky sp. zn. 5 Tz 14/83 z 3. júna 1983, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 15/2014 z 18. marca 2014 a na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 7 Tdo 1139/2015 zo 7. októbra 2015 a tvrdil, že pojmové znaky násilia na blízkej osobe, resp. jej týrania, ako boli ustálené v týchto judikátoch, neboli naplnené v trestnom konaní vedenom proti nemu. Sťažovateľ síce nepopiera, že sa proti svojej manželke dopúšťal fyzického násilia, ale nešlo o fyzické násilie takej intenzity, ktoré by podľa neho vyvolávalo ťažké príkorie alebo ponižovanie. Vo vzťahu k samotnému ponižovaniu sťažovateľ uznal, že manželke a jej synovi nadával, vyhrážal sa im a urážal ich, ale iba keď bol opitý, pričom v čase, keď bol triezvy, sa mal ospravedlniť. Vo vzťahu k trvalosti týrania sťažovateľ uznal, že k nemu dochádzalo v priebehu rokov 2014, 2015 a 2016, no poukázal na výpoveď svojej manželky, podľa ktorej išlo o ojedinelé incidenty z dôvodu závislosti sťažovateľa od alkoholu. Sťažovateľ ďalej poukázal na čiastkové závery znaleckých posudkov Mgr. Karoly Majlingovej a MUDr. Petra Stráňovského, podľa ktorých napríklad agresivita nie je určujúcou črtou jeho osobnosti, resp. na telo poškodenej pôsobilo počas konfliktu fyzické násilie malej intenzity, ktoré nezanechalo viditeľné stopy.

4. Krajskému súdu sťažovateľ vyčíta, že v napadnutom rozsudku sa nedostatočne vysporiadal s jeho podstatnými argumentmi uvádzanými v jeho odvolaní (obdobnými ako v predošlom bode, pozn.) proti rozsudku okresného súdu, čím malo dôjsť zo strany krajského súdu k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľ dokonca tvrdí, že jeho argumenty boli zo strany krajského súdu úplne ignorované, a preto považuje napadnutý rozsudok krajského súdu aj za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva [REDAKOVANÉ] zaručené čl. 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom sp. zn. 1To/57/2018 z 10. júla 2018 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 10. júla 2018, sp. zn. 1To/57/2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v sume 346,26 eur, ktorú sumu zaplatí Krajský súd v Nitre do 1 mesiaca k rukám JUDr. Jána Foltána.“

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

14. Podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona kto blízkej osobe alebo osobe, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobí fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán a popálenín rôzneho druhu, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo

stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje jej bezpečnosť, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

III.

15. Podstatou námietok sťažovateľa bolo jeho tvrdenie, že krajský súd sa nezaoberal jeho odvolacou argumentáciou, ktorou poukazoval na to, že v jeho prípade neboli naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol v konečnom dôsledku odsúdený (bližšie v bode 3). Ústavný súd podotýka, že hoci sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti namietal iba postup krajského súdu, tento postup v predmetnom prípade viedol k vydaniu napadnutého rozsudku krajským súdom, preto pri posúdení jeho ústavnej sťažnosti vychádzal ústavný súd práve z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu (ktorý sťažovateľ v konečnom dôsledku navrhoval zrušiť, pozn.).

16. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tvoria obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, IV. ÚS 284/2018).

17. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06,), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky

nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

19. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

20. Krajský súd v napadnutom rozsudku vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľa uviedol:

„V reakcii na odvolacie námietky obžalovaného odvolací súd zdôrazňuje, že verbálne i fyzické útoky z jeho strany voči poškodenej počas relevantného obdobia v prípravnom konaní v dostatočne kvalite a rozsahu popísala poškodená a jej výpoveď potvrdil i svedok [REDAKOVANÉ] (a v časti nepriamo i svedecká výpoveď [REDAKOVANÉ]). S ich výpoveďami korešpondujú i znalecky zistené (aj skutkovo ustálené)

zranenia na tele poškodenej v príčinnej súvislosti s fyzickou agresiou z 08.04.2016, kedy dlhodobé dovtedy menej intenzívne ataky zo strany obžalovaného kulminovali.

Podľa ustálenej súdnej praxe sa týraním rozumie zlé zaobchádzanie s určitou (v danom prípade blízkou) osobou, ktoré sa vyznačuje vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Pod pojmom fyzické a psychické utrpenie treba rozumieť taký stav, ktorý sa vyznačuje telesnými alebo duševnými bolesťami, ktoré ovplyvňujú obvyklý spôsob života týranej osoby a netrávajú celkom krátky, prechodný čas.

Žalované konanie obžalovaného voči poškodenej pritom uvedenej charakteristike plne zodpovedá, hoci poškodená si už na hlavnom pojednávaní na ťažké príkorie nepochybne pociťované dňa 08.04.2016 (keď pre fyzický útok obžalovaného hľadala pomoc u syna následne telefonujúceho na políciu), ako i pri ďalších situáciách z relevantného obdobia, o ktorých opakovane vypovedala v identický deň, zjavne nespomenula.

Pokiaľ obžalovaný namietal absenciu syndrómu týranej osoby u poškodenej, namieste je uviesť, že uvedený následok nie je zákonným znakom skutkovej podstaty súdeného trestného činu. Jeho zistenie u poškodenej blízkej osoby treba chápať ako závažnejší následok protiprávneho konania páchatel'a, ktorý treba zohľadňovať (z pohľadu závažnosti) pri ukladaní trestu, jeho absencia však nevylučuje trestnosť skutku podľa § 208 odsek 1 Trestného zákona.

Zmena výpovede poškodenej v prospech obžalovaného bola zjavne motivovaná snahou ex post pomôcť obžalovaného zbaviť ho trestnej zodpovednosti alebo ju zmierniť, čo nie je pri trestnej činnosti typovo ako je posudzovaná neobvyklý (negatívny) jav majúci svoj podklad v pretrvávajúcom citovom vzťahu obeť voči páchatel'ovi...

Tvrdenia obžalovaného o tom, že nenadužíva alkohol boli vyvrátené znaleckým psychiatrickým posudkom so záverom o jeho alkoholizme, ktorý odôvodnil i uloženie mu protialkoholického ambulantného liečenia.

Ním tvrdená absencia fyzického násillia voči poškodenej bola vyvrátená (okrem výpovedí poškodenej a jej syna) aj znalecky v zdokumentovaní jej zranení (i keď ľahkého charakteru).

Všetky obžalovaným zdôrazňované aspekty, či už prípadu (kratšiu dĺžku protiprávnosti konania, menšiu intenzitu násillia) alebo jeho osoby (doterajšiu bezúhonnosť,

nehprihliadajúc na staršie zahladené odsúdenie) súd I. stupňa dostatočne zohľadnil pri ukladaní mu trestu odňatia slobody, či už pri posudzovaní podmienok na jeho podmienený odklad s príslušnou skúšobnou dobou (§ 49 odsek 1 písmeno a/, § 50 odsek 1 Trestného zákona) alebo určovaní jeho výmery pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby pri aplikácii § 39 odsek 1, 3 písmeno e) Trestného zákona.“ (strany 6, 7 a 8 napadnutého rozsudku krajského súdu).

21. Ústavný súd konštatuje, že podľa citovanej časti napadnutého rozsudku je zrejmé, že krajský súd sa odvolacou argumentáciou sťažovateľa zaoberal, a to dostatočným, a teda aj ústavne konformným spôsobom. Už uvedené citácie napadnutého rozsudku krajského súdu poskytujú kontext, v ktorom vyznieva argumentácia sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti nepresvedčivo a nanajvýš cynicky. Aj judikáty, ktoré uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti, totiž sťažovateľ prezentoval cez svoju cynickú optiku (napr. uznal, že manželku fyzicky napádal, ale táto vyviazla iba s ľahšími zraneniami, preto nemôže ísť o týranie, pozn.). Sťažovateľ je v konečnom dôsledku nespokojný s tým, že krajský súd, resp. všeobecné sudy si neosvojili ním prezentovaný právny názor pri posudzovaní zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj ustálený názor, podľa ktorého do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka na rozhodnutie v súlade s jeho právnym názorom, resp. právo na úspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany v konaní (napr. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd

nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu posúdil odvolanie sťažovateľa a zrozumiteľne a jasne odôvodnil svoje závery, postupujúc pritom v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, resp. Trestného zákona. Napadnutý rozsudok krajského súdu je preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľný a udržateľný. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorá by mala za následok porušenie v nich obsiahnutých práv sťažovateľa. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2019